

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับฝ่ายหญิงในความสัมพันธ์แบบคู่รัก มีแนวคิด ทฤษฎีที่ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ผลการศึกษา ดังนี้

สตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน หรือแนวสุดขั้ว (Radical Feminism)

สำนักสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน หรือแนวสุดขั้ว (Radical Feminism) เสนอว่า การกดขี่ผู้หญิงเกิดขึ้นเพราะเธอเป็นผู้หญิง ในโครงสร้างเชิงอำนาจผู้หญิงถูกกดขี่เพราะเพศของเธอ และผู้หญิงเป็นกลุ่มคนที่ถูกกดขี่กลุ่มแรกในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติซึ่งปรากฏเกือบทุกสังคม

นักสตรีนิยมที่ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญของแนวคิดนี้ คือ Kate Millet (1970, p. 158) เขียนหนังสือชื่อ การเมืองเรื่องเพศ (Sexual Politics) เสนอว่า ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิงและสามารถควบคุมผู้หญิงให้อยู่ภายใต้ความต้องการของผู้ชาย ทุกๆ เส้นทางของอำนาจภายในสังคม อยู่ในมือของผู้ชายทั้งหมดอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นรูปแบบของสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) และครอบงำผู้หญิงผ่านทางกระบวนการขัดเกลาทางสังคมของทั้งสองเพศ ทำให้ความสัมพันธ์ที่เป็นรองของผู้หญิงเป็นเรื่องของธรรมชาติ ซึ่งการครอบงำและกดขี่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงสถาบันที่เป็นทางการในพื้นที่สาธารณะ แต่เกิดขึ้นบนพื้นที่ส่วนตัว Millet มองว่าสถาบันหลักของระบบชายเป็นใหญ่ คือ ครอบครัว ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวปรับตัว และปฏิบัติตามอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ ประเด็นที่ถูกจัดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวจึงไม่ใช่ประสบการณ์ของผู้หญิงแต่ละคน แต่เป็นเรื่องที่มีพื้นฐานมาจากโครงสร้างทางอำนาจ ซึ่งเป็นที่มาของคำประกาศของสตรีนิยมแนวนี้ว่าความเป็นการเมืองของเรื่องส่วนตัว

การให้ความสำคัญกับเรื่องส่วนตัวของสตรีนิยมแนวสุดขั้ว มีลักษณะของการบุกเข้าไปในบ้าน และห้องนอนของผู้คน ระบบความหมาย ความเชื่อเรื่องเพศ (Sexuality) เป็นเรื่องหลักของการศึกษา เช่นเดียวกับที่มาร์กซิสต์ให้ความสำคัญกับวิถีการผลิต ระบบความเชื่อความหมายเรื่องเพศซึ่งเป็นการจัดการเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของคน และการสร้างสมาชิกใหม่ให้กับสังคม ถูกเชื่อมโยงเข้ากับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชาย-หญิง โดยเรื่องเพศนี่เองที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียม และทำให้ความสัมพันธ์นั้นดำรงอยู่ (Richardson, 1993, p. 163)

สตรีนิยมแนวสุดขั้ว ตั้งคำถามกับรูปแบบความสัมพันธ์ ที่สังคมเชื่อว่าเป็นเรื่องถูกต้อง และเป็นเรื่องธรรมชาติ เช่น เสนอว่า ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิง (Heterosexuality) การแต่งงาน และความเป็นแม่ควรจะถูกพิจารณาในสถาบันทางการเมือง ซึ่งเป็นผลผลิตของ โครงสร้างทางอำนาจของปิตาธิปไตย และเป็นตัวสนับสนุนให้ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมดำรงอยู่ต่อไป (Rich, 1980, p. 90) หรือแม้แต่การอธิบายว่า ระบบความหมายของปิตาธิปไตยทำให้ ผู้หญิงกลายเป็นวัตถุทางเพศ (sex object) ที่ดำรงอยู่เพื่อสนองความต้องการทางเพศของ ผู้ชาย และความขัดแย้งในการมองว่าการค้าบริการทางเพศ และการข่มขืนเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย แต่ ก็มองว่าทั้งสองอย่างเป็นเรื่องปกติที่ต้องมีอยู่ (Jaggar, 1988, p. 47) สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึง สถานการณ์ความเป็นรองของผู้หญิงที่ถูกกำหนดขึ้นจากระบบสังคมชายเป็นใหญ่

ระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) เป็นแม่แบบของการกดขี่ที่ครอบงำมนุษย์โดยมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการแต่งงาน ที่ทำหน้าที่รับรองให้การมีเช็กส์ระหว่างหญิงชายเป็นเรื่อง ของความถูกต้องเหมาะสม เพียงเพื่อต้องการควบคุมเนื้อตัวร่างกาย และวิถีชีวิตของผู้หญิง ให้อยู่ ภายใต้อำนาจของชายผู้เป็นสามี สอนองต่อความเชื่อที่ว่า ภรรยาเป็นสมบัติของสามี และตีกรอบ กำหนดบทบาทหน้าที่ของภรรยาที่ดี ดังโคลงโลกนิติ ที่กล่าวว่า

ตื่นก่อนผัวแต่เช้า	ทุกวัน
ขันน้ำไม้สีฟัน	ยื่นให้
จัดหมากจีบพลูพลัน	ผัวกวาด เรือนนา
ข้าวแกงแต่งเตรียมไว้	ค่อยเชื้อเชิญกิน

(กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2543, น. 545)

ย่าผัวกลัวยิ่งเพียง	ราชา
บิโอรชซึ่งหึงสา	กราบไหว้
หญิงดีมีกิริยา	เยี่ยงอย่าง นีนา
อาจารย์ท่านว่าไว้	ว่าแท้สัตรี

(กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2543, น. 546)

เมียดีดูจทาสรู้	การเรือน รอบแธ
อายแก่สามีเหมือน	ดั่งน้อง
เป็นที่ปรึกษาเดือน	ดัดดูจ มดายนา
ยามเมื่อผัวเคืองข้อง	อดกลั้นกลัวเกรง

(กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2543, น. 417)

มโนทัศน์ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นปฏิบัติการร่วมกันในลักษณะที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเริ่มจากโครงสร้างของสังคมแบบปิตาธิปไตยที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานความคิดแบบผู้ชาย และยึดผู้ชายเป็นศูนย์กลาง เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และความเชื่อ เพื่อรักษา และอำนวยความสะดวกประโยชน์ต่อสมาชิกของสังคมที่ถูกกำหนดนิยามว่าเป็น "ชาย" ซึ่งภายใต้โครงสร้างนี้ผู้ชายจะมีอำนาจควบคุมผู้หญิงในทุกด้าน โดยเฉพาะทางด้านประเวณี ผ่านการผลิตความรู้ที่ว่าด้วยเรื่องประเวณีของชายและหญิง ภายใต้ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือจารีตที่เกี่ยวข้องกับประเวณีทั้งหลายทั้งปวง และใช้อำนาจที่เชื่อว่าได้มาโดยชอบธรรมเป็นเครื่องมือให้การคุกคามทางเพศ รวมถึงการใช้ความรุนแรงกับเพศหญิง ในขณะที่เดียวกันสิ่งที่สังคมปลูกฝังให้กับผู้หญิงคือความไม่เท่าเทียม และการทำให้ผู้หญิงต้องยอมจำนนเพื่อรักษาความคาดหวังที่สังคมกำหนดให้กับความเป็นหญิง เพราะเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ดังนั้น การจะเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อเพื่อปลดปล่อยผู้หญิงออกจากพันธนาการทางสังคมเหล่านี้ ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ และความเห็นพ้องต้องกันของผู้หญิงว่า ความคาดหวังเช่นนี้กดทับความเป็นตัวตนที่แท้จริงของผู้หญิงเอาไว้ และสนับสนุนให้พวกเธอลุกขึ้นต่อสู้กับความอยุติธรรม

ข้อเสนอของสตรีนิยมแนวสุดขั้ว ไม่ใช่เรื่องการเรียกร้องความเท่าเทียมกับผู้ชายในโครงสร้างสังคมที่เป็นอยู่ หรือการทำให้ผู้หญิงเหมือนผู้ชาย แต่เป็นการปฏิเสธการกดขี่ในทุกๆ รูปแบบในระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากสตรีนิยมแนวสุดขั้วมองว่า การกดขี่ผู้หญิงทั้งทางร่างกาย และจิตใจเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น ในความสัมพันธ์ระหว่างเพศในการแต่งงาน และในครอบครัว โดยผู้ชายเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากโครงสร้าง และการแบ่งหน้าที่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งการมองเช่นนี้ทำให้ผู้ชายกลายเป็นศัตรูที่ไม่ควรอยู่ร่วมด้วย ทางออกจากการกดขี่จึงเป็นเรื่องของการแยกตัวออกจากความสัมพันธ์กับผู้ชาย และสถาบันในพื้นที่ส่วนตัวเหล่านั้น โดยเสนอให้ผู้หญิงให้ความสำคัญ ช่วยเหลือเกื้อกูล และผูกพันกับผู้หญิงด้วยกัน ทั้งในทางการเมือง อารมณ์ความรู้สึก และเรื่องเช็กส์ ในรูปแบบของ Political Lesbianism (Adrienne Rich, 1980)

ระบบปิตาธิปไตย (Patriarchy)

ระบบปิตาธิปไตย หรือระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) คือ ระบบที่มีแนวความคิดซึ่งไม่เห็นว่ายิงและชายเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน ชายเหนือกว่า และหญิงด้อยกว่าเป็นทัศนคติที่ครอบงำ และมีอิทธิพลอย่างมากเหนือความเป็นไปในสังคม ผลก็คือหญิงต้องเป็นฝ่ายเสียเปรียบและต้องถูกกำหนดบทบาทให้สนองความต้องการของสังคมที่ชายเป็นผู้นำ (ธีรนาถ กาญจนอักษร, 2542, น. 47)

Rosemary R. Ruether (กวิณ ชุตติมา, ผู้แปลและเรียบเรียง, น. 6) กล่าวว่า ชายเป็นใหญ่ไม่ใช่ระเบียบสังคมที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ถึงแม้ว่าประวัติศาสตร์ในเรื่องนี้จะดำรงอยู่ในสังคมมนุษย์มายาวนานแล้วก็ตาม คำจำกัดความบางประการที่เสนอโดยนักสตรีนิยมเพื่ออธิบายคำว่า ระบบชายเป็นใหญ่ หมายถึง กฎของบิดาในฐานะที่เป็นระบบของสังคมจึงไม่ได้มีความหมายเพียงแค่ชายเหนือกว่าหญิง แต่มันหมายถึงระบบสังคมที่ครอบคลุมกว้างขวาง ที่มีฐานอยู่บนการครอบงำของหัวหน้าครอบครัวผู้เป็นชายเหนือทรัพยากรทั้งหมดที่เป็นมนุษย์ และมีโซ่มนุษย์ของครอบครัว (หรือชนเผ่า) ซึ่งถูกถือว่าเป็นของเขาเหมือนกับทรัพย์สินส่วนตัว วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ถึงที่สุดแล้วคือวัฒนธรรมของความรุนแรงหรือสงคราม

Maria Mies (1979, กวิณ ชุตติมา, ผู้แปลและเรียบเรียง, น. 6) กล่าวว่า ระบบชายเป็นใหญ่เป็นระบบการครอบงำ ที่ผู้ชายมีเหนือผู้หญิงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเก่าแก่กว่าระบบทุนนิยมอย่างแน่นอน มันเกิดขึ้นมาราว 5,000 หรือ 6,000 ปีแล้วกับชนเผ่าที่ทำสงคราม และเข้าพิชิตปราบปรามเชื่อมโยงกับการทำให้ชนเผ่าอื่นและดินแดนของเผ่าเหล่านั้นมาขึ้นต่อตน และใช้เป็นแหล่งที่มาของความมั่งคั่ง ในกระบวนการนี้ผู้หญิงซึ่งช่วงแรกเป็นผู้หญิงต่างชาติ และต่อมาก็เป็นผู้หญิงของพวกเขาเองจะถูกบังคับให้มีบทบาทหน้าที่อยู่แต่ในครัวเรือน และอยู่ใต้การควบคุมของผู้ชายที่มีอายุมากที่สุด ความลับของความสำเร็จของชนเผ่า กลุ่มคน หรือชนชั้นเหล่านั้นไม่ได้อยู่ที่พลังสมองหรือวัฒนธรรมที่เหนือกว่าของพวกเขา แต่อยู่ที่ความเหนือกว่าของอาวุธ หรือการผูกขาดอาวุธไว้ในมือของผู้ชายบางคนมากกว่า

Friedrich Engels (1977, น. 281) เขียนในประเด็นนี้พอสรุปได้ว่า ตอนแรกมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำ ออกไปล่าสัตว์เพียงเพื่อยังชีพ ไม่มีทรัพย์สินอะไรทุกสิ่งเป็นกรรมสิทธิ์ร่วม หามาได้เท่าไรก็กินเท่านั้น ไม่มีใครเหนือกว่าใคร งานก็แบ่งกันทำตามหน้าที่ ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์เริ่มที่จะลงหลักปักฐานตั้งรกราก เริ่มปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ ซึ่งผลผลิตที่ได้มีมากจนเกินความต้องการของมนุษย์ ผลผลิตส่วนเกินจึงกลายเป็นทรัพย์สิน ความมั่งคั่งส่วนบุคคล (private property) ซึ่งการแบ่งงานกันทำตามเพศนี้เอง ที่ทำให้ผู้ชายซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่เลี้ยงสัตว์กลายเป็นเจ้าของ private property ที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ชายหญิงในแง่ที่ว่า ผู้ชายมีความต้องการที่จะสืบทอด private property นี้ให้แก่บุตรที่แท้จริงของตัวเองเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กที่เกิดจากผู้หญิงคนหนึ่งเป็นบุตรของตัวเอง จึงก่อให้เกิดแนวคิดระบบผัวเดียวเมียเดียว (monogamy) ขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) ผลก็คือผู้หญิงกลายเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งของผู้ชาย กลายเป็นเครื่องมือในการผลิตทายาท และระบบนี้เองก็ทำให้ความไม่เท่าเทียมทางเพศเกิดขึ้น

บทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย (Gender Relations)

แนวคิดนี้เชื่อว่า ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชายเป็นสิ่งที่มียุอยู่ในสังคมไทย ตั้งแต่สมัยอดีต นักประวัติศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ลงความเห็นว่ายในอดีตหญิงกับชายในสังคมไทย มีบทบาทที่เด่นชัดในคนละด้าน กล่าวคือ หญิงมีบทบาททางเศรษฐกิจของครอบครัวเหนือกว่าชาย บทบาทที่เด่นชัดในด้านเศรษฐกิจของหญิงนี้ไม่เฉพาะแต่เรื่องของงานบ้านงานเรือนเท่านั้น แต่รวมถึงการผลิตหลักคือ การเกษตร และการแลกเปลี่ยนค้าขายนอกครอบครัวด้วย ส่วนชายนั้นมีบทบาทที่เด่นชัดในด้านการปกครองและการศาสนา เพราะเหตุนี้สังคมไทยจึงมีความคาดหวังที่แตกต่างกัน ต่อความรับผิดชอบของลูกสาวและลูกชาย ลูกสาวถูกคาดหวังว่าจะเป็นหลัก เป็นที่พึ่งทางเศรษฐกิจ สำหรับครอบครัวและพ่อแม่ ในขณะที่ลูกชายถูกคาดหวังว่าจะเป็นผู้นำเอาเกียรติยศ และอำนาจ มาสู่ครอบครัว (คณะอนุกรรมการการศึกษา อาชีพ และวัฒนธรรม, 2535, น. 31-32) ควรสังเกตว่า ลำพังการมีบทบาทที่เด่นชัดในคนละด้านที่แตกต่างกันเช่นนี้ ยังไม่ถือเป็นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย ความไม่เท่าเทียมกันเกิดขึ้นก็เพราะการที่คนเรากำหนดค่านิยม หรือคุณค่าที่ไม่เท่ากันให้แก่บทบาทเหล่านั้น ในกรณีของสังคมไทยตั้งแต่สมัยอดีตกาลมาคุณค่า ที่ให้กับเรื่องของการปกครองและศาสนา (พุทธศาสนา) ดูเหมือนจะสูงส่งกว่าด้านเศรษฐกิจ ซึ่งถือเป็นเพียงส่วนที่เป็น "โลกีย์" คือเรื่องโลกๆ ของชีวิตมนุษย์เท่านั้น (คณะอนุกรรมการการศึกษา อาชีพ และวัฒนธรรม, 2535, น. 31-32) คุณค่าที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย จึงเกิดตามมา โดยที่ "ความเป็นหญิง" ถูกตีค่าว่าต่ำกว่า "ความเป็นชาย" และนี่คือประเด็นหลักที่อยู่เบื้องหลัง การเลือกปฏิบัติและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย (คณะอนุกรรมการการศึกษา อาชีพ และวัฒนธรรม, 2535, น. 31-32) ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายที่ปรากฏในครอบครัว และสังคม โดยทั่วไปเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power Relation) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีความเหลื่อมล้ำกัน เนื่องจากบทบาท ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ การควบคุม การเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนอำนาจ ในการตัดสินใจที่แตกต่างกันระหว่างชายหญิง ความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อเวลาผ่านไป และอาจมีปัจจัยบางประการเข้ามามีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจนั้น ซึ่งปัจจัย ดังกล่าวอาจเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ศาสนา และสภาวะแวดล้อม

เมื่อผู้ชายและผู้หญิงเริ่มคบหากัน รูปแบบความสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะที่ว่า ผู้หญิงเป็นฝ่ายรับและผู้ชายเป็นฝ่ายริเริ่ม ถึงแม้ว่าผู้หญิงจำนวนมากจะอ้างว่าตนเองไม่ได้ ประพฤติตัวตามแบบแผนตายตัวของความเป็นหญิง แต่ก็มีผลการวิจัยยืนยันว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างชายหญิงมักจะเป็นไปในรูปแบบดังกล่าว ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ปัจเจกบุคคลได้ซึม

ทับเอาความเชื่อเรื่องอัตลักษณ์ความเป็นชายและความเป็นหญิงเข้าไป จนทำให้ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเป็นหญิง และในขณะเดียวกันผู้ชายของก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเป็นชายในแบบที่สังคมคาดหวังเช่นกัน

ในการคบหากันนั้น ผลการวิจัยชิ้นหนึ่งพบว่า ผู้ชายเป็นฝ่ายที่ตกหลุมรักอย่างรวดเร็วและรุนแรงกว่าผู้หญิง ในลักษณะที่เรียกว่า “รักแรกพบ” หรือ “ปิ๊ง” และด้วยเหตุผลที่สังคมปลูกฝังให้ผู้ชายแสดงอัตลักษณ์แห่งความเป็นชาย ดังนั้น ผู้ชายจึงเป็นฝ่ายที่ริเริ่มความสัมพันธ์ก่อน และนิยามของคำว่ารักในความคิดของผู้ชาย และผู้หญิงนั้นจึงค่อนข้างจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ สำหรับผู้ชาย ความรักจะเป็นสิ่งที่มีแรงดึงดูด มีเรื่องเพศสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นเหมือนการเล่นเกม มีการคาดหวังในความเป็นผู้หญิงไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสวยงาม ความอ่อนโยน ความน่าทะนุถนอม รวมทั้งความต้องการเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียว ในขณะที่ความรักในความคิดของผู้หญิงเป็นสิ่งที่จริงจังมากกว่านั้น เป็นความมั่นคง ความห่วงใย ความเอาใจใส่ ความซื่อสัตย์ และการให้เกียรติ ซึ่งผู้หญิงจะให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างกันมากที่สุด ดังนั้นในการคบหากันผู้หญิงจึงต้องเป็นฝ่ายที่คอยดูแลความสัมพันธ์และพยายามประคับประคอง เพื่อให้ความสัมพันธ์นั้นดีอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ ในการดำเนินความสัมพันธ์หากเกิดปัญหา หรือมีอุปสรรค ผู้หญิงจึงมักเป็นฝ่ายที่เจ็บปวดมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากเธอมักจะเข้าใจว่า เธอเป็นฝ่ายเดียวที่ต้องพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ความรักราบรื่น ในขณะที่ผู้ชายมักไม่ค่อยสนใจที่จะแก้ไข หรือปรับตัวแต่อย่างใดเลย

นอกจากนี้ การสื่อสารกันระหว่างหญิงชายยังเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกัน ผู้ชายมักใช้ภาษาเพื่อแสดงถึงจุดยืนของตัวเอง และเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนต้องการ เช่น ความต้องการมีเพศสัมพันธ์โดยอ้างว่าถ้าไม่ยอมให้ก็เท่ากับแสดงให้รู้ว่าไม่ได้รักกัน ในขณะที่ผู้หญิงใช้ภาษาเพื่อรักษาความสัมพันธ์ และสนองความรู้สึกหรือความต้องการของผู้อื่น เช่น การพูดให้กำลังใจ หรือการตอรองอย่างอ่อนโยน ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ชายคิดว่าการพูดความรู้สึกของตัวเองออกมา หรือการพูดคุยเพื่อรักษาความสัมพันธ์นั้นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ในขณะที่ผู้หญิงกลับเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก อย่างไรก็ตามความคิดที่ไม่ตรงกันนี้ ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจและความผิดหวังในตัวเองและกัน ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงคาดหวังให้ผู้ชายแสดงความรักใคร่ห่วงใยด้วยคำพูด แต่ผู้ชายกลับแสดงออกด้วยการกระทำต่างๆ เช่น ล้างรถให้ หรือช่วยซื้อของใช้บางอย่างให้โดยที่ผู้หญิงไม่ต้องร้องขอ ดังนั้นเป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ ผู้หญิงอาจไม่รับรู้เลยว่า คือวิธีการแสดงความรักของผู้ชาย

ความแตกต่างอีกอย่างหนึ่งของอัตลักษณ์ของความเป็นหญิงและความเป็นชาย ซึ่งถูกปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็กก็คือ ผู้ชายจะมีความเป็นตัวของตัวเองมากกว่า และอยู่ได้ด้วยตัวเองมากกว่า ในขณะที่ผู้หญิงมักจะต้องพึ่งพา หรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นเสมอ ซึ่งความแตกต่างนี้สืบเนื่องมาจากการได้รับการเลี้ยงดูในวัยเด็กนั่นเอง กล่าวคือ เด็กผู้ชายจะได้รับอนุญาตให้ออกไปเที่ยวเล่นได้ไกลกว่า สามารถปกป้องดูแลตัวเองได้ดีกว่า และถูกปล่อยให้ทำอะไรได้ด้วยตัวเองมากกว่า ในขณะที่เด็กผู้หญิงมักจะต้องอยู่ในบ้านร่วมกับผู้อื่น ต้องเรียนรู้งานในบ้าน และต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ ซึ่งความแตกต่างนี้ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ทำให้ผู้ชายมีความต้องการเวลาส่วนตัว ชอบคิดชอบทำอะไรด้วยตัวเอง และต้องการอิสระเป็นบางครั้ง ในขณะที่ผู้หญิงกลับต้องการใช้เวลาร่วมกับผู้ชายที่เป็นคนรักตลอดเวลา ต้องการการดูแลเอาใจใส่ ความห่วงใย ความใกล้ชิด และไม่ต้องการให้ผู้ชายเงี่ยบหายไปหรือขาดการติดต่อ ปัญหาจึงเกิดขึ้นเมื่อผู้หญิงและผู้ชายต่างก็ใช้มุมมองของตนเองเป็นที่ตั้ง ทำให้ผู้ชายอาจรู้สึกว่าคุณหญิงนั้นน่ารำคาญ และชอบเกาะติดเขาตลอดเวลา ในขณะที่ผู้หญิงรู้สึกว่าผู้ชายไม่สนใจเธอมากเท่าที่ควร หรือไม่ก็ไม่คิดที่จะจริงจังกับความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อชายหญิงตัดสินใจแต่งงานเพื่อที่จะใช้ชีวิตร่วมกัน ผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอำนาจมากกว่าผู้หญิง เนื่องมาจากความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า ผู้ชายเป็นฝ่ายหาเลี้ยงครอบครัว ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่ดูแลบ้าน และเลี้ยงลูก ถึงแม้สถานการณ์ปัจจุบันนี้จะเปลี่ยนไป ผู้หญิงต้องออกมาทำงานนอกบ้าน และผู้หญิงบางคนมีรายได้มากกว่าผู้ชาย แต่ความเชื่อดั้งเดิมนั้นกลับยังคงอยู่ ส่งผลให้ผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านต้องรับภาระหนักเป็นสองเท่า และไม่ใช่เพียงแค่งานบ้านเท่านั้นที่ถูกจัดให้เป็นหน้าที่ของผู้หญิง แม้แต่การดูแลญาติๆ ทั้งของฝ่ายตนเองและฝ่ายชาย ก็ยังถูกคาดหวังให้เป็นความรับผิดชอบของผู้หญิงด้วยเช่นกัน

ดังนั้น การที่ผู้หญิงถูกคาดหวังให้แสดงบทบาทหน้าที่ตามอัตลักษณ์ของความเป็นหญิง นั่นคือ การพยายามทำให้ผู้อื่นพึงพอใจ การเป็นฝ่ายยอมปรับตัวเพื่อรักษาความสัมพันธ์ และการพยายามไกล่เกลี่ยเพื่อแก้ไขปัญหาในครอบครัว สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ผู้หญิงมีความตึงเครียดในการดำเนินชีวิตมากขึ้นไปอีก และสำหรับผู้หญิงบางคนอาจมีชีวิตที่แย่งยิ่งไปกว่านั้น หากว่าเธอต้องให้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้ชายที่ใช้ความรุนแรงกับเธอ ไม่ว่าจะทางร่างกาย หรือจิตใจเพื่อแสดงอำนาจ และแสดงความเป็นผู้คุมที่อยู่เหนือความรู้สึกนึกคิด ความต้องการทางจิตใจ และอยู่เหนือเนื้อตัวร่างกายของเธอ

จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายมักถูกกำหนด ถูกควบคุมด้วยบรรทัดฐาน และค่านิยมของแต่ละสังคม ทั้งนี้เพราะเมื่อสังคมกำหนดบทบาทความรับผิดชอบให้หญิงชายแล้ว

ทำให้สามารถบอกได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายควรเป็นไปในรูปแบบใด ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าสังคมคาดหวังต่อการกำหนดบทบาทนั้นๆ อย่างไร และเท่าที่ปรากฏในแทบทุกสังคมผู้หญิงมักถูกกำหนดให้มีสถานภาพด้อยกว่าผู้ชายแทบทุกด้าน ซึ่งรากเหง้าของความรุนแรงต่อผู้หญิงก็มาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายนั่นเอง

ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้างานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความที่เคยมีผู้ศึกษาไว้ ส่วนใหญ่ศึกษาในประเด็นความรุนแรงในครอบครัวและคู่สมรส เนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัวในฐานะที่เป็นผู้ผลิตแรงงานทดแทน เป็นสถาบันที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวให้เติบโตเป็นกำลังของชาติ ดังนั้นภาพของครอบครัวที่ถูกนำเสนอออกสู่พื้นที่สาธารณะจึงเป็นภาพแห่งความสุขในครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ อบอุ่น รักใคร่ ห่วงใยอาทรต่อกัน ส่งผลทำให้สังคมมีติดบอดต่อปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้าน กลบเกลื่อนเสียงหวีดร้องจากความกลัว จากการบาดเจ็บ และความตายที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เชื่อว่ามีแต่ความรักความอบอุ่นและปลอดภัยในบ้าน ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวนั้นแทบทั้งสิ้นเกิดจากเงื้อมมือของคนใกล้ชิดในครอบครัว และไม่มีใครยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ส่งผลให้การกระทำรุนแรงนั้นเกิดขึ้นซ้ำซ้ำ และทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อว่าแม้แต่ในความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนอกสถาบัน การแต่งงานก็สามารถเกิดปัญหาการกระทำรุนแรงในรูปแบบเดียวกันนี้ได้ เพราะการใช้อำนาจเหนือเนื้อตัวร่างกายผู้อื่นกลายเป็นภาพที่เกิดขึ้นจนชินตาในสังคมที่ดำรงอยู่บนพื้นฐานการเอารัดเอาเปรียบทางเพศ

จากบทความเรื่อง ความรุนแรงต่อผู้หญิง : ภัยเงียบ ภัยมืด และภัยสว่าง บนทุกเส้นทางชีวิตผู้หญิงของกฤตยา อาชวนิจกุล (2542) ได้แสดงให้เห็นว่า การกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงเกิดขึ้นได้แทบทุกหนทุกแห่ง แต่กลับได้รับความสนใจในเชิงนโยบายของรัฐทั่วโลกน้อยมาก ต้องอาศัยการต่อสู้เรียกร้องผ่านขบวนการเคลื่อนไหวขององค์กรสตรีทั่วโลก เพื่อผลักดันให้สังคมได้ตระหนักว่าปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงไม่ใช่เรื่องส่วนตัว แต่เป็นปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างระบบความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองในสังคมนั้นๆ ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นทั้งปรากฏการณ์ที่ซ่อนเร้นในสังคม และเป็นปัญหาที่เห็นชัดเจน และความรุนแรงต่อผู้หญิงมีหลากหลายรูปแบบ สิ่งที่เราควรจะต้องถามก็คือ ทำอย่างไรสังคมจึงจะยุติ หรือจำกัดความรุนแรง

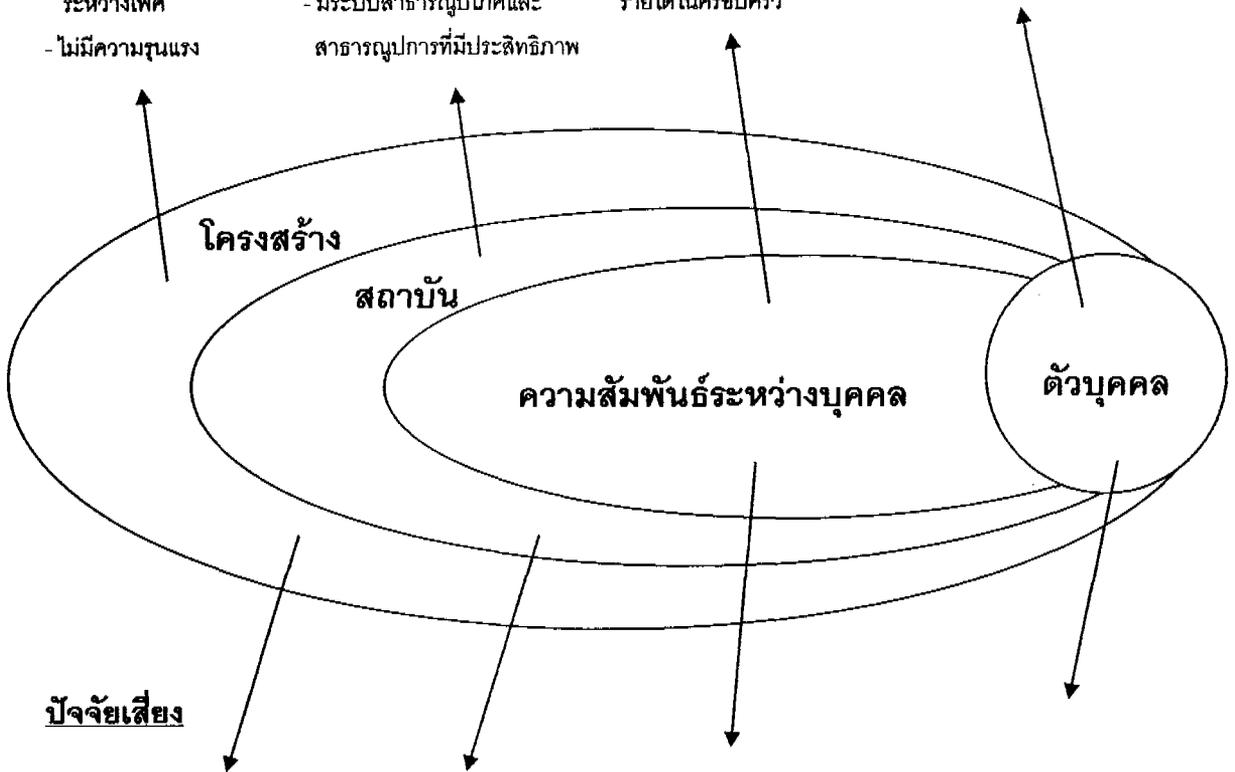
ที่มีต่อผู้หญิง เพื่อให้ผู้หญิงได้อยู่ในบ้าน (ชุมชน / สังคม) ได้อย่างปลอดภัย เพราะการดำรงอยู่ของความรุนแรงต่อผู้หญิงคือการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสตรี

นอกจากนี้ จากงานวิจัยเรื่องความรุนแรงในชีวิตคู่กับสุขภาพผู้หญิง ปี พ.ศ. 2546 ได้ชี้ให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2536 สหประชาชาติได้ออกคำประกาศเพื่อยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง (The Declaration on the elimination of Violence Against Women adopted by the United Nation General Assembly in 1993) ซึ่งเป็นผลจากความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมของการรณรงค์อย่างต่อเนื่องขององค์กรผู้หญิง ที่สามารถช่วยเหลือผลักดันให้รัฐบาล และประชาคมโลกตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างมาตรการทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย และการเมือง เพื่อขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิง ในแผนปฏิบัติการ จากการประชุมระดับโลกเรื่องผู้หญิงครั้งที่ 4 ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน มีการรณรงค์เรียกร้องพันธสัญญาให้รัฐต่างๆ ต้องเข้าร่วมรับผิดชอบยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงทุกรูปแบบ มีการจัดสรรงบประมาณที่จะใช้ในกิจกรรมการต่อต้านความรุนแรงต่อผู้หญิง และถ้าเกิดความรุนแรงขึ้นรัฐต้องไม่ลังเลใจไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางศาสนา ประเพณี หรือความเชื่ออื่นใดที่จะลงมือปฏิบัติตามพันธสัญญา รวมทั้งยังเรียกร้องให้สร้างพันธกิจในเวทีนานาชาติ และประชาคมโลกที่จะร่วมกันยุติความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้พัฒนากรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความรุนแรงต่อผู้หญิงไว้ โดยได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยปกป้อง และปัจจัยเสี่ยงดังแนบภูมิข้างล่างนี้ (WHO Fact Sheet, June 2000, อ้างถึงใน กฤตยา อาชวนิจกุล, 2546, น. 3-4)

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความรุนแรงต่อผู้หญิง

ปัจจัยปกป้อง

- มีระบบการเมืองที่มั่นคง
- มีระบบการคุ้มครอง
- มีความเสมอภาคระหว่างเพศ
- ไม่มี ความรุนแรง
- ชุมชนเข้มแข็งกลมเกลียวกัน
- การเข้าเรียนในโรงเรียนผู้หญิง
- มีบทบาทและได้รับการยอมรับ
- มีระบบสาธารณสุขและสาธารณสุขการที่มีประสิทธิภาพ
- ความสัมพันธ์ในครอบครัว
- แน่นเหนียวรักใคร่กัน
- ผู้หญิงมีส่วนร่วมควบคุมรายได้ในครอบครัว
- ความภาคภูมิใจในตนเอง
- รับผิดชอบต่อศักยภาพและความสามารถของตน

ปัจจัยเสี่ยง

- มีวัฒนธรรมที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
- มีการแบ่งบทบาทหญิงชายอย่างเคร่งครัด
- ภาวะความเป็นชายสัมพันธ์กับการมีอำนาจ
- ชุมชนอ่อนแอ
- มีภาวะการดำเนินงานสูง
- ผู้หญิงมักอยู่อย่างโดดเดี่ยวจากชุมชนและครอบครัว
- ภาวะอาชญากรรมสูง มาเฟียและอิทธิพลครอบงำ มีแหล่งอบายมุข การระบาคของยาเสพติด สื่อลามก และสื่อรุนแรงอื่นๆ
- มีความขัดแย้งในครอบครัว
- คนในบ้านดื่มแอลกอฮอล์หรือเสพสิ่งเสพติด
- ผู้ชายครอบครองและควบคุมทรัพย์สินและรายได้
- มีประวัติการถูกกระทำรุนแรง หรือถูกปฏิบัติไม่ใคร่ต้องการสัมพันธ์ด้วย
- ขาดทักษะในการแก้ไขความขัดแย้ง
- มีปัญหาทางจิต

ปัญชลี โชติคุดต (2541) ศึกษาเรื่องการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส ซึ่งประเภทของความรุนแรงแบ่งออกเป็น การทำร้ายทางจิตใจ การมุ่งจะทำร้ายร่างกาย และการทำร้ายร่างกาย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรชายและหญิงที่ทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่สมรสแล้ว เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบและประเภทของการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส
2. เปรียบเทียบรูปแบบและประเภทของการใช้ความรุนแรงของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย
3. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส

ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ประเภทของความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ การทำร้ายจิตใจ อันได้แก่ หนึ่งเฉยทำหูทวนลม ผลุนผลันออกจากบ้านห้อง ร้องไห้ ไข้เสียงเข้าข่ม พุดหรือเถียงเสียงดัง และพุดประชดประชัน พุดดูถูกเหยียดหยาม คำว่าต่อคู่สมรส
2. ประเภทของความรุนแรงในการทำร้ายจิตใจถูกใช้โดยผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งผู้หญิงจะใช้การร้องไห้ และผู้ชายใช้การหนึ่งเฉยทำหูทวนลมของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงได้แก่ ประสบการณ์ด้านความรุนแรง การมีส่วนร่วมทางสังคม การสนับสนุนทางสังคม เพศ การใช้แอลกอฮอล์ และการยอมรับการใช้ความรุนแรง

จากบทความเรื่อง การทำร้ายร่างกายภรรยา : อาชญากรรมเงียบภายใต้หลังคาบ้าน ของโชติมา กาญจนกุล และคันสนีย์ เรืองสอน (2542) จากหนังสือหรือสร้าง องค์ความคิด ผู้หญิงกับสุขภาพซึ่งผู้เขียนได้อธิบายไว้ว่า บทความนี้ได้เรียบเรียงขึ้นเพื่อเสนอสถานการณ์ของการกระทำรุนแรงในครอบครัว โดยมุ่งเน้นประเด็นการทำร้ายร่างกายภรรยา ซึ่งประกอบด้วยการเสนอแนวความคิดเชิงทฤษฎี ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงทั้งที่เป็นสถานการณ์สากล และสถานการณ์ในประเทศไทย ตลอดจนผลกระทบต่อสุขภาพผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำรุนแรง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการจัดบริการเพื่อสุขภาพของผู้หญิง รวมไปถึงข้อเสนอเกี่ยวกับประเด็นและทิศทางการวิจัยเพื่อป้องกันและยุติปัญหาการทำร้ายร่างกายภรรยา

บทความนี้ชี้ให้เห็นว่าทุกครั้งที่เกิดการกระทำรุนแรงขึ้นกับผู้หญิง ผลกระทบที่ชัดเจนก็คือผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิตต่อตัวผู้หญิงเอง และในหลายๆ ครั้งก็กระทบต่อบุคคลรอบข้างตัวผู้หญิงด้วย ซึ่งปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นนี้ควรถูกมองเป็นปัญหา ร่วมของคนในสังคม รวมทั้งควรมีมาตรการของรัฐเข้ามาจัดการแก้ไข

พิมพ์วิทย์ บุญมงคล และคณะ (2546) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพประชาคมในการจัดการ ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสถานการณ์ ศักยภาพประชาคมใน สังคมไทยต่อการจัดการปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก และพฤติกรรมแสวงหาบริการ ด้านสุขภาพ สังคม และกระบวนการยุติธรรมของผู้หญิงและเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง

การศึกษานี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาเชิงเอกสาร และการศึกษาเฉพาะ กรณี โดยการทำ Mapping ประชาคมต่างๆ ที่ทำงานด้านความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กที่มีอยู่ ในประเทศไทย การทบทวนเอกสาร การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การสัมภาษณ์ การจัดสนทนากลุ่ม การสังเกต สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทฤษฎีเชิงวิเคราะห์ แนวคิดประชาสังคม แนวคิดสตรีนิยม แนวคิดบทบาทความสัมพันธ์หญิงชาย และแนวคิดทฤษฎีเชิงวิพากษ์

งานวิจัยนี้ต้องการนำเสนอให้เห็นว่า ปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงไม่ใช่ปัญหา ส่วนตัว แต่เป็นปัญหาสังคมที่คนในชุมชน หรือประชาคมควรยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ ห้ามปราม เพื่อ ลดปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

ภาสุรี เอี่ยมทิม (2548) ศึกษาทัศนคติของคู่สมรสในชุมชนเมืองต่อแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากประชากรตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนในพื้นที่เขตดุสิตและเขตดอนเมือง จำนวน 266 คน ภายใต้วัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของคู่สมรสในชุมชนเมือง
2. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อสาเหตุการใช้ความรุนแรงต่อกันและกันของคู่สมรส
3. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

ผลการศึกษารูปได้ว่า

1. ประชากรตัวอย่างร้อยละ 75.6 เคยใช้พฤติกรรมความรุนแรงต่อคู่สมรส และพบว่า ความแตกต่างทางเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการกระทำรุนแรงต่อคู่สมรส
2. สาเหตุของการใช้ความรุนแรงมากที่สุดคือ ปัญหาส่วนตัวของครอบครัว
3. แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว พบว่าประชากรส่วนใหญ่ เห็นว่าควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการให้ความรู้ และด้านการเปลี่ยนทัศนคติ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อเสนอแนวทางป้องกันแก้ไข ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ เพื่อให้เห็นถึงขนาดของปัญหาในภาพรวม แต่ไม่ได้พัฒนาไปสู่การ empowerment ต่อผู้ประสบปัญหาความรุนแรง

วิลาสินี พนานครทรัพย์ (2545) ศึกษาความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ : เสียงของผู้หญิง มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประสบการณ์ และคำอธิบายประสบการณ์ของผู้หญิงที่เผชิญกับการถูกสามีทำร้ายร่างกาย เพื่อหาคำตอบว่า กระบวนการและการจัดการกับความรุนแรงของผู้หญิงเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงมีลักษณะของการเกิดซ้ำ ซึ่งผู้หญิงจะไม่ออกจากความสัมพันธ์ทันทีเมื่อถูกสามีทำร้ายครั้งแรก แต่จะพยายามหาสาเหตุที่ทำให้สามีทำร้ายร่างกายเธอ ผู้หญิงส่วนใหญ่จึงมักไม่เปิดเผยเรื่องราวของการถูกทำร้ายครั้งแรกกับบุคคลอื่นและยอมยกโทษให้สามี แต่หลังจากนั้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัวอีกก็มักจะจบลงด้วยการทำร้ายร่างกาย โดยที่ระดับของความรุนแรงและความถี่ของการทำร้ายก็เพิ่มขึ้นด้วย

สำหรับการจัดการกับปัญหาของผู้หญิงพบว่า มีทั้งสิ้น 3 รูปแบบ คือ การทนอยู่ การแยกทาง และการฆ่าสามี

งานวิจัยนี้เป็นการเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้หญิงที่เผชิญกับการถูกกระทำรุนแรงจากสามีเพื่อจะศึกษาผู้หญิงจัดการกับปัญหานั้นอย่างไร ในความคิดเห็นของผู้ศึกษาเชื่อว่า การจัดการกับปัญหาที่ผู้หญิงถูกสามีทำร้ายมีมากกว่า 3 รูปแบบ เช่น การฟ้องร้อง การต่อสู้ หรือแม้แต่การฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ อารมณ์ สภาพจิตใจ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ เช่น การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม บทบาทหน้าที่ เป็นต้น

มูลนิธิเพื่อนหญิง (2545) ศึกษาเรื่องพัฒนาการเครือข่ายชุมชนลดเหล้า ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก เป็นการรายงานสถานการณ์และผลการดำเนินงานตาม โครงการลดเหล้า ลดความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก เพื่อสร้างความรู้และขยายเครือข่าย กระตุ้นให้ผู้ชายที่เคยดื่มเหล้า และทำร้ายภรรยา ได้เปลี่ยนตนเองมาสู่การเป็นผู้นำชุมชนในการรณรงค์ลดเหล้ายุติความรุนแรงด้วย ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปวิเคราะห์ เพื่อหาทางผลักดันนโยบายระดับชาติในเรื่องของการลดเหล้าลดความรุนแรงต่อไป

การศึกษากระทำโดยการพูดคุยผ่านเรื่องเล่าของผู้ชายและผู้หญิงหลายคนที่กำลังเดินออกจากความทุกข์และความหลงผิดที่สืบเนื่องมาจากการดื่มสุรา และการใช้ความรุนแรง โดยมูลนิธิเพื่อนหญิงจะปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายผู้หญิง 4 พื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ

ผลการวิจัยปรากฏว่าร้อยละ 70-80 ของกลุ่มตัวอย่างเพศชายที่ดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เคยมีประสบการณ์การใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก โดยการทุบตีทำร้าย ช่มชู้ กระทำชำเราบุคคลในครอบครัวและผู้อื่น นอกจากนี้ยังพบปัญหาการยกพวกตีกัน การพุดจาหยาบค้าย

การเกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งการดื่มเหล้าเลียนแบบผู้ใหญ่ของกลุ่มเยาวชน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างระบุว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีผลมาจากค่านิยมสังคมแบบชายเป็นใหญ่อีกด้วย

งานวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นถึงการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก สภาพแวดล้อมในสังคมที่ล้นเต็มไปด้วยอบายมุข เช่น ยาเสพติด สุรา สื่อเร้าความรุนแรง และการส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่ผิดๆ ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงขึ้นทั้งสิ้น

จำไพ ศรินวล (2546) ศึกษาเรื่อง ความรุนแรง : การศึกษาจากวัยรุ่นในโรงเรียน ซึ่งงานวิจัยนี้ศึกษาถึงความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาการให้ความหมายของความรุนแรงทางเพศ
2. ศึกษาการรับรู้ต่อเรื่องเพศในวัยรุ่นชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตเมืองของจังหวัดหนึ่ง ในภาคกลาง
3. วิเคราะห์สัดส่วนประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ และวัดขนาดความรุนแรงทางเพศต่อผู้หญิง
4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นผู้ถูกทำ ความรุนแรงทางเพศของวัยรุ่นหญิง และปัจจัยที่มีพลังทำนายต่อการเป็นผู้กระทำ ความรุนแรงทางเพศของวัยรุ่นชาย

ผู้วิจัยทำการสำรวจวัยรุ่นชาย-หญิงจำนวน 1,292 คน และจัดสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตโดยไม่มีส่วนร่วม ภายใต้กรอบการวิเคราะห์ ecological framework และ feminist approach

ผลการวิจัยแสดงผลให้เห็นว่า วัยรุ่นในโรงเรียนมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นตามลำดับการศึกษา มีสัดส่วนสูงขึ้นไปในวัยรุ่นอาชีวศึกษา ขณะที่วัยรุ่นมัธยมศึกษาตอนต้นอายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ลดลงเป็น 10-11 ปี ในกลุ่มวัยรุ่นหญิงชั้นอาชีวศึกษาที่เคยมีเพศสัมพันธ์ 1 ใน 4 เคยถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ และครึ่งหนึ่งเคยถูกล่วงเกินโดยการสัมผัสร่างกาย โดยร้อยละ 70 ของผู้ที่ข่มขืนวัยรุ่นหญิงคือ คู่รัก ปัจจัยที่มีอำนาจทำนายสูงสุดต่อการทำ ความรุนแรงทางเพศของวัยรุ่นชาย คือ การมีเพื่อนที่เคยล่วงเกินสัมผัสร่างกาย หรือข่มขืนผู้หญิง

Sue Jackson (2001) จากการศึกษาเรื่อง Happily Never After : Young Women's Stories of Abuse in Heterosexual Love Relationships บทความนี้มาจากเรื่องราวของผู้หญิงที่ถูกดูหมิ่นในความสัมพันธ์ โดยรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้หญิง 23 คน ซึ่งมีอายุระหว่าง 16-18 ปี เรื่องราวเหล่านี้ถูกวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบทางโครงสร้างของนักสตรีนิยม เพื่อค้นหาจำนวนผู้หญิงที่เชื่อ หรือยึดติดกับเรื่องเล่าโรแมนติค และเพื่อค้นหาว่าพวกเขาวางตัวเองและตัวแฟนหนุ่มไว้ในจุดใดของเรื่องเล่าเหล่านี้

จากบทความที่อ่านสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงถูกปลูกฝังให้เชื่อในเรื่องความรักที่สมหวัง จากการอ่าน การฟัง นิทาน หรือเทพนิยายตั้งแต่สมัยเด็กๆ ที่นำเสนอรูปแบบของอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง ซึ่งเธอต้องอดทนรอคอยให้ผู้ชายสักคนเข้ามาช่วยเหลือ จากนั้นทั้งสองจะตกหลุมรักกัน จบลงด้วยการแต่งงาน และครองรักกันอย่างมีความสุขตลอดกาล การสร้างความเชื่อในเรื่องนี้ ไม่ได้ถูกจำกัดให้เกิดขึ้นเฉพาะในวัยเด็กของผู้หญิงเท่านั้น แต่ถูกพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องจากเทพนิยาย สุภาษิต บทเพลง และนิตยสารต่างๆ เพื่อเป็นแม่แบบในการถ่ายทอดวิถีการดำเนินชีวิตให้ดูสมจริง และสิ่งนี้ก็ช่วยตอกย้ำความต้องการที่จะรักษาความรักตามรูปแบบของเทพนิยายไว้อย่างเหนียวแน่น จินตนาการความรักแบบโรแมนติคนี้เองที่ทำหน้าที่ส่งเสริมให้เด็กผู้หญิงเติบโตขึ้นเป็นผู้หญิงในแบบที่สังคมระบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) คาดหวัง ต้องการ นั่นคือการเป็นผู้หญิงที่อ่อนโยน อ่อนแอ เชื้ออาหาร ควบคุมได้ง่าย และยกย่องให้ความสำคัญกับเพศตรงข้าม หรือผู้ชาย ซึ่งทำให้ผู้หญิงถูกครอบงำ และถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบทางเพศอยู่เสมอ

แม้แต่ในสังคมไทย ผู้หญิงก็ถูกปลูกฝังให้มีความเป็นผู้หญิงตามแบบที่สังคมชายเป็นใหญ่คาดหวังเช่นกัน ผ่านการอบรมขัดเกลาทั้งจากสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา จากบท วรรณกรรม ตำราเรียนต่างๆ เช่น ไตรภูมิพระร่วง สุภาษิตสอนหญิง กุศณาสอนน้อง หรือในละครโทรทัศน์ เป็นต้น

ผลการศึกษาข้างต้นสรุปให้เห็นถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อ ที่ปลูกฝังถ่ายทอดต่อกันมา และยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน อันมีพื้นฐานมาจากระบบวิธีคิดแบบชายเป็นใหญ่ ชายเป็นเจ้าของประเวณี มีอำนาจเหนือเนื้อตัวร่างกายหญิง ส่งต่อเป็นความคิดที่ผู้ชายต้องการแสดงความเป็นเจ้าของในหญิงคนรัก นอกจากนี้การปลูกฝังบทบาทความเป็นหญิงความเป็นชายก็สะท้อนความไม่เท่าเทียมทางเพศ ทำให้การคาดหวังของสังคมถูกให้คุณค่า และเอื้อประโยชน์ให้กับเพศชายมากกว่าเพศหญิงในทุกๆ เรื่องรวมทั้งในเรื่องเพศ และการแต่งงาน สังคมไทยให้ถือผู้ชายเป็นเสาหลักของครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่าผู้อยู่อาศัยในครอบครัวนั้นๆ ต้องดำเนินชีวิตอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของหัวหน้าครอบครัว ซึ่งก็คือผู้ชายนั่นเอง

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความรุนแรงที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจมีแนวความเชื่อมาจากการจำกัดพื้นที่ให้ผู้หญิงอยู่ในบ้าน งานหลักของผู้หญิงคืองานบ้าน และงานบ้านถูกทำให้เป็นงานที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตไม่มีคุณค่าและไม่มีราคาตอบแทน ในขณะที่สังคมกำหนดบทบาทให้ผู้ชายเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ต้องออกมาทำงานนอกบ้านได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้มีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ ดังนั้น ผู้หญิงจึงกลายเป็นเพศที่ต้องพึ่งพาผู้ชายไม่สามารถหาเลี้ยงตนเองได้

ซึ่งนั่นก็หมายถึงการอดทนต่อการถูกทำร้ายจากชายที่ตนอาศัยอยู่ด้วย และถึงแม้เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปผู้หญิงต้องออกมาทำงานในตลาดแรงงานก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้หญิงมีโอกาสเท่าเทียมกับผู้ชาย เนื่องจากความคิดความเชื่อเก่าๆ ยังคงฝังหัวอยู่ทำให้ผู้หญิงถูกเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อจำกัดในความเป็นเพศหญิงที่ถูกผูกติดอยู่กับหน้าที่หลัก คือบทบาทความเป็นเมียเป็นแม่ ที่สังคมคาดหวังว่าการทำงานนอกบ้านต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิงบกร่องต่องานในบ้าน ซึ่งภาระที่เพิ่มขึ้นของผู้หญิง และความคาดหวังที่สูงขึ้นนี้ส่งผลต่อภาวะความเครียดและสุขภาพของผู้หญิงที่พวกเธอไม่สามารถปฏิเสธได้

3. ปัจจัยทางกฎหมาย ประเพณี และศาสนา แม้การกระทำรุนแรงจะมีความผิดตามกฎหมาย มีกฎระเบียบ มีบทลงโทษ แต่การพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขกฎหมายหรือข้อมูลต่างๆ เพื่อที่จะช่วยเชื้ออำนาจประโยชน์ให้กับผู้หญิงนั้นแทบจะไม่มีเลย กฎระเบียบ และกฎหมายต่างๆ กลับมีผลต่อการเลือกปฏิบัติต่อผู้หญิงมากกว่า ไม่ให้สิทธิสตรีเท่าเทียมกับบุรุษ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องการหมั้น เงื่อนไขแห่งการสมรส ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอคติทางเพศที่เกิดขึ้นในกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณีความรุนแรงต่อสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรม การออกกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่เอื้อต่อการใช้สิทธิและขาดความเป็นธรรมต่อผู้ที่ถูกกระทำรุนแรงซึ่งเป็นผู้หญิง เช่น กรณีข่มขืนกระทำชำเรา ส่วนใหญ่ถ้ามีการดำเนินคดี กฎหมายก็จะเน้นไปที่ตัวเหยื่อ พิสูจน์ความบริสุทธิ์ของเหยื่อแทนที่จะมุ่งไปที่ตัวจำเลย ศาลในหลายๆ กรณีมุ่งไปหาหลักฐานต่างๆ หลักฐานที่ไม่มีน้ำหนักพอมักสร้างปัญหาให้เหยื่อหลายๆ คน หรือแม้แต่ความเชื่อผิดๆ ที่ว่าถ้าผู้หญิงคนนั้นถูกข่มขืนจริงควรจะม็องรอยบาดแผลจากการต่อสู้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการซักถามที่ไม่ใช่การสืบสวนแต่เป็นการซักเค้นพยายามที่จะให้ผู้หญิงพูดอย่างนั้นอย่างนี้ อย่างที่เราพูดว่าเป็นการข่มขืนซ้ำซาก ซึ่งเป็นหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ถูกกระทำรุนแรงปฏิเสธที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อหลีกเลี่ยงการต้องเผชิญหน้ากับการถูกวิพากษ์วิจารณ์ การตัดสินด้วยคำพูดที่รุนแรงจากคนรอบข้าง และการนำเสนอมวลชนที่สะท้อนเจตคติในทางลบต่อผู้เสียหาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการตอกย้ำให้สังคมมองผู้ถูกกระทำรุนแรงว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาทั้งสิ้น

4. ปัจจัยทางการเมือง ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพส่วนตัวของผู้หญิงตลอดจนปัญหาในเรื่องการเอาผิดเอาเปรียบทางเพศเป็นเรื่องที่ถูกพูดถึงในวงแคบๆ ไม่ได้ได้รับความสนใจ หรือให้ความสำคัญใดๆ ทั้งที่ปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงเกิดขึ้นในสังคมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ดังนั้นการเคลื่อนไหวเพื่อให้สังคมมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง และ

เรียกร้องให้รัฐบาลหันมาสนใจกำหนดนโยบายปรับปรุงแก้ไขสถานการณ์ของผู้หญิงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ แต่การทำงานเพื่อผู้หญิงกลับเป็นการเคลื่อนไหวโดยกลุ่มผู้หญิงด้วยกันเอง ในขณะที่ผู้มีอำนาจที่สามารถตัดสินใจได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ทำให้การต่อสู้แย่งชิงพื้นที่หรือการกระตุ้นให้เข้าใจ และรับฟังปัญหาเป็นเรื่องยาก นอกจากนี้รัฐบาลภายใต้แนวความคิดปิดทึบโดยก็มักปิดกั้น หรือจำกัดบทบาทขององค์กรผู้หญิงให้ทำงานยากขึ้น ส่งผลให้ปัญหาของผู้หญิงยังไม่ได้รับการคุ้มครองแก้ไขอย่างจริงจัง

สำหรับข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศได้ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายของรัฐ และการดำเนินงานของภาคเอกชน

- การออกกฎหมายใหม่ หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเดิมให้สามารถครอบคลุมคุ้มครอง

ปัญหาการกระทำรุนแรงที่เกิดขึ้น

- การจัดตั้งหน่วยงานของรัฐออกให้บริการแก่ประชาชนผู้ประสบปัญหาการถูกกระทำ

รุนแรงอย่างทั่วถึง

- การส่งเสริมให้ผลิต พัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเข้าไปให้ความรู้และแก้ไข

ปัญหาการกระทำรุนแรง

- ขยายขอบเขตการให้บริการรักษาพยาบาลสำหรับผู้ประสบปัญหาการถูกกระทำรุนแรง

อย่างเพียงพอ

2. ระบบงานของกระบวนการยุติธรรม

- การใช้กฎหมายในการให้ความคุ้มครองต้องตั้งอยู่บนความยุติธรรมที่ปราศจาก

อคติทางเพศ

- จัดอบรมเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้มีทัศนคติที่ถูกต้องและมีทักษะใน

การจัดการกับคดีความรุนแรง

3. มาตรการระดับชุมชนและประชาสังคม

- รณรงค์ให้ครอบครัวเห็นความสำคัญของสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว

- บุคคลในชุมชนควรเล็งเห็นว่าปัญหาความรุนแรงเป็นปัญหาสังคมที่ทุกคนต้องให้

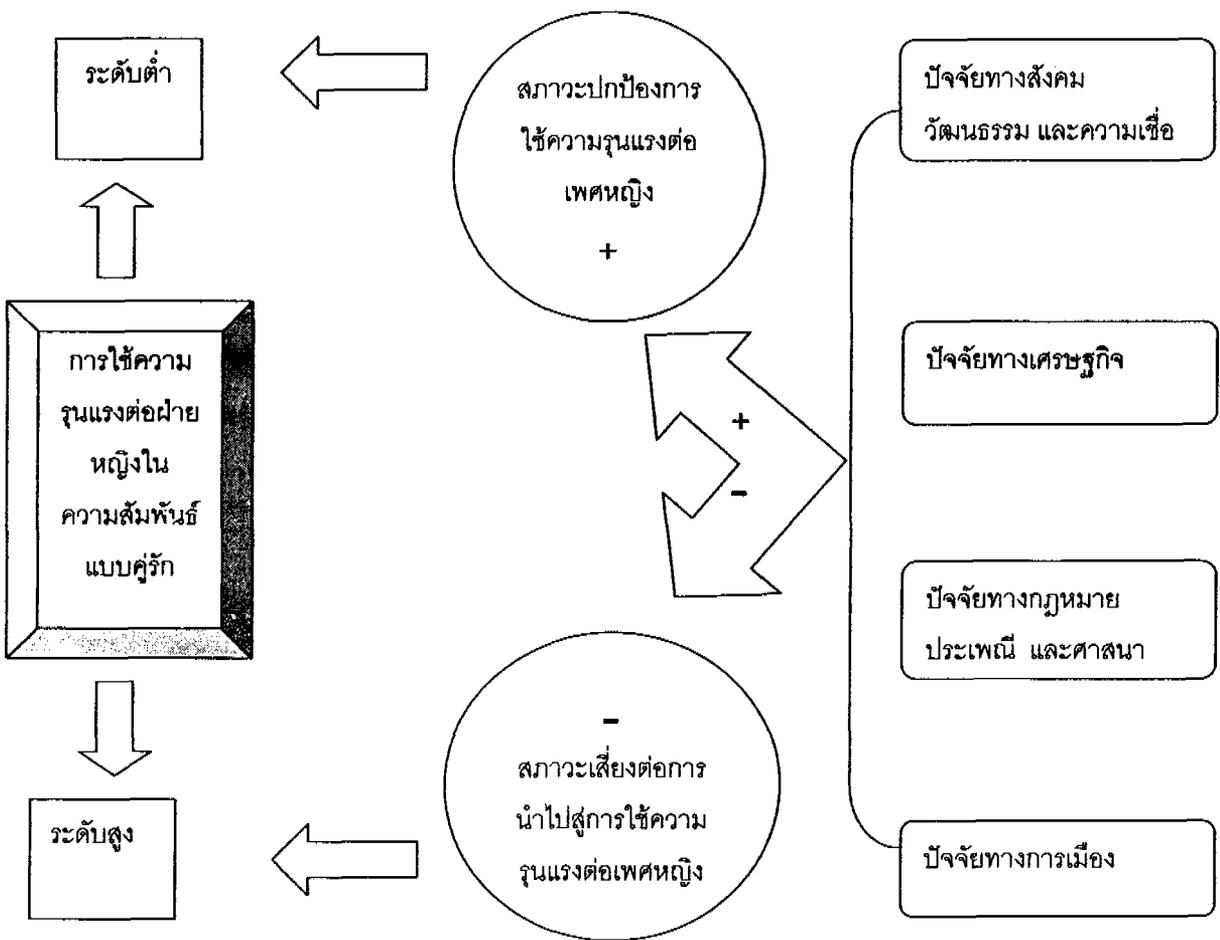
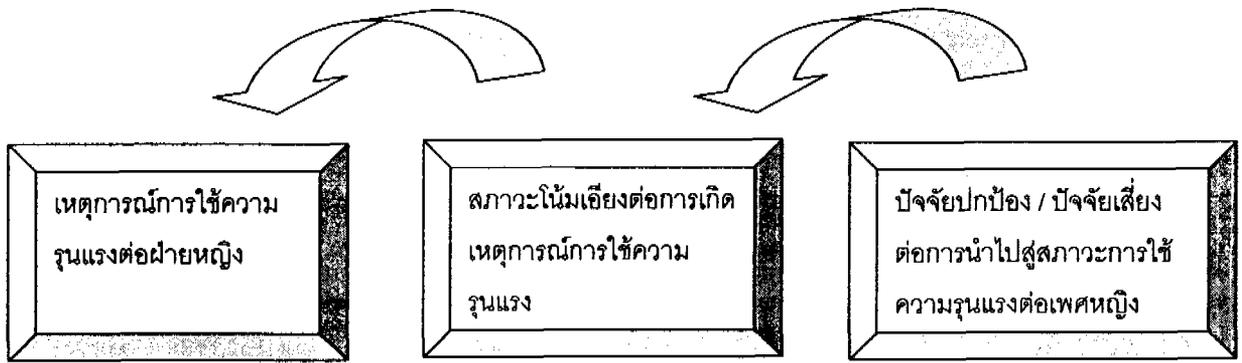
ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ให้เกิดขึ้นในชุมชนของตน

4. อุดมการณ์

- ส่งเสริมความเสมอภาคเท่าเทียมในสังคม ยุติการกระทำรุนแรงทุกรูปแบบ

- เสริมสร้างศักยภาพที่เท่าเทียมระหว่างเพศหญิงและเพศชายในทุกด้าน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดข้างต้นนี้ สามารถใช้ในการวิเคราะห์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับฝ่ายหญิงในความสัมพันธ์แบบคู่รัก ซึ่งเชื่อว่าอาจมีผลมาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวตน หรือความเป็นบุคคล ในหลายระดับ

เนื่องจากปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์หญิงชาย มีรากฐานมาจากความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งหมายถึง โครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และกฎหมาย ที่วางบทบาทความเป็นหญิงให้มีลักษณะด้อยกว่า มีคุณค่าต่ำกว่าบทบาทความเป็นชาย รวมถึงเป็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ที่ฝังรากลึกติดแน่นอยู่กับแนวคิด ความเชื่อ ค่านิยมในรูปแบบเดิมๆ ปลูกฝังถ่ายทอดจากบุคคลรุ่นหนึ่งสู่บุคคลอีกรุ่นหนึ่งต่อไป ผ่านทางสถาบันต่างๆ เช่น ครอบครัว การศึกษา และศาสนา เป็นต้น ซึ่งการอบรมสั่งสอนที่หล่อหลอมความเป็นหญิง ความเป็นชาย เหล่านี้ ทำให้ผู้หญิงยอมรับสถานะที่ด้อยกว่าโดยไม่ตั้งคำถาม ปกปิด และยอมรับว่าปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับตนเองให้เป็นเพียงปัญหาเล็กๆ ในพื้นที่ส่วนตัว และในที่สุด ปัญหาความรุนแรงเหล่านี้ ก็จะถูกสั่งสม ตกผลึกอยู่ภายในความทรงจำ ฝังอยู่ในความรู้สึกตลอดไป เป็นเสมือนตะกอน หรือโคลนตมใต้น้ำที่ไม่สามารถกำจัดให้หมดไปได้ แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่มีสิ่งใดตกลงไปกระทบ ตะกอนโคลนตมเหล่านั้นก็พร้อมที่จะลอยขึ้นมาทำให้น้ำที่ใสสะอาดขุ่นมัวได้ทันที เช่นเดียวกับปัญหาความรุนแรงที่ดำรงอยู่ในสังคมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน กาลเวลาที่ผ่านไปช่วยให้สังคมเริ่มมองเห็นสถานการณ์ที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จำเป็นที่จะต้องหาข้อยุติ หรือหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ดังนั้น กรอบแนวคิดนี้จึงเริ่มต้นจากการมองหาปัจจัยที่นำไปสู่สถานะการใช้ความรุนแรงต่อเพศหญิง โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยที่ปกป้องการใช้ความรุนแรง และปัจจัยเสี่ยงที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง ดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อ

ปัจจัยปกป้อง เช่น พื้นฐานทางครอบครัวที่มีความอบอุ่น รักใคร่ สามัคคีกัน ได้รับการยอมรับในศักยภาพและความสามารถอย่างเสมอภาค

ปัจจัยเสี่ยง เช่น ให้ผู้ชายมีสิทธิครอบครองทรัพย์สินและควบคุมบุคคลในครอบครัว มีประสบการณ์การถูกระทำรุนแรง ทศนคติที่มองปัญหาความรุนแรงเป็นปัญหาส่วนตัว

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยปกป้อง เช่น มีงานทำและสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน

ปัจจัยเสี่ยง เช่น การว่างงาน การต้องพึ่งพาทางการเงิน

3. ปัจจัยทางกฎหมาย ประเพณี และศาสนา

ปัจจัยปกป้อง เช่น หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมายอย่างแท้จริง และผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถให้ความคุ้มครอง รวมถึงการสร้างความเป็นธรรมในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

ปัจจัยเสี่ยง เช่น การเลือกปฏิบัติต่อเพศหญิง การอบรมสั่งสอนทางศาสนาที่ครอบงำ หรือกำหนดพฤติกรรมทางเพศให้แตกต่างกัน

4. ปัจจัยทางการเมือง

ปัจจัยปกป้อง เช่น กำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาความรุนแรง สนับสนุนให้มีหน่วยงานหรือองค์กรให้ความรู้ และช่วยเหลือผู้ถูกกระทำรุนแรง การส่งเสริมความเสมอภาค

ปัจจัยเสี่ยง เช่น การปล่อยปละละเลยของรัฐต่อปัญหาความรุนแรง

อย่างไรก็ตาม ในความสัมพันธ์ของครอบครัวหรือคู่รักเป็นพื้นที่ที่ง่ายต่อการเกิดความรุนแรงที่ผู้หญิงถูกกดขี่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ปิดตายโดยแสดงออก และส่งผลกระทบต่อชีวิตผู้หญิงอย่างเต็มที่ นอกจากนี้บทบาทความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ปลูกฝังลักษณะความเป็นหญิง ความเป็นชายเพื่อทำหน้าที่ควบคุมผู้หญิงให้อยู่ในมาตรฐานตามที่ระบบปิตาธิปไตยคาดหวัง ในขณะที่เดียวกันปิตาธิปไตยก็ทำหน้าที่รักษาหรือดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์เชิงอำนาจนี้ต่อไป ฉะนั้น การต่อสู้กับปิตาธิปไตยตามแนวคิดสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคนจึงชี้ให้เห็นถึงความยากลำบากที่จะต้องพยายามสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้หญิง เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างนี้จากการแบ่งปัจจัยออกเป็น 2 ส่วน จะเห็นว่า ปัจจัยปกป้องสามารถลด ป้องกัน และควบคุมการใช้ความรุนแรงได้ ในขณะที่ปัจจัยเสี่ยงเป็นสภาวะที่จะนำไปสู่การใช้ความรุนแรง

ดังนั้นการป้องกัน หรือแนวทางการลดปัญหาความรุนแรงจึงอาจหมายถึง การสนับสนุนให้ปัจจัยปกป้องต่างๆ ดำรงอยู่ในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็อาจจะต้องกำจัด หรือควบคุมปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ให้ลดน้อยลง หรือหมดไป